

Черкаський обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників

Реалізація творчого потенціалу учнів

*Опис перспективного
педагогічного досвіду
Миронюк Катерини Валентинівни,
учителя трудового навчання
Черкаської спеціалізованої школи I-III ст.
№ 20 Черкаської міської ради*

Черкаси – 2014

Реалізація творчого потенціалу учнів – Черкаси: ЧОППОП. – 25 с.

Укладач: С.Ю. Кондратюк, методист трудового навчання
Черкаського обласного інституту післядипломної освіти
педагогічних працівників

Зміст

I. Опис змісту досвіду	
1. Вступ.....	7
I. Актуальність педагогічного досвіду.....	8
II. Методична робота вчителя	
2.1 Розвиток творчого потенціалу учнів на уроках.....	10
2.2 Розвиток творчого потенціалу учнів під час проведення позакласних заходів.....	12
2.3 Використання інформаційно-комунікаційних технологій для розкриття творчого потенціалу учнів.....	13
2.4 Застосування Інтернет-технологій для поширення власного досвіду.....	14
III. Заключне слово.....	15
IV. Додатки.....	16

П.І.Б. автора

Миронюк Катерина Валентинівна

Навчальний заклад

Черкаська спеціалізована школа I-III ступенів № 20
Черкаської міської ради Черкаської області

Посада

Учитель обслуговуючої праці

Педагогічний стаж

20 років

Освіта

Вища

Кваліфікаційна категорія

Вища

Звання

Старший учитель (2012), член Національної Спільноти майстрів народного мистецтва України

Педагогічна проблема

Розвиток творчого потенціалу учнів шляхом впровадження народного мистецтва

Головне кредо діяльності

Ніхто не знає силу своїх здібностей, поки не випробує їх.

Основні принципи роботи

Прищеплення дитині любові до мистецтва, дати основи його розуміння – важливе завдання сьогодення. Розвиток творчого потенціалу учнів засобами народного мистецтва має відбуватися в комплексі, а саме: на уроках, під час позакласних заходів, під час відвідування музеїв, виставок, галерей народного мистецтва, майстер-класів, на годинах спілкування з майстрами народної творчості, на гуртках, на особистому прикладі учителя.

Тема передового педагогічного досвіду

Розвиток творчого потенціалу учнів засобами народного мистецтва.

Новизна досвіду

Новизна полягає в застосуванні засобів народного мистецтва в практичній діяльності під час навчально-виховного процесу

Практична цінність досвіду

Застосування народних традиційних засобів мистецтва спонукає дітей до глибшого розуміння історії рідного краю, любові до Батьківщини,

Вступ

Одними з найважливіших завдань Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року визначені такі: створення ефективної системи національного виховання, забезпечення культурного розвитку дитини, формування соціально зрілої творчої особистості. Відповідно, нові потреби суспільства ведуть до серйозних змін і в освітній галузі. Все більшої актуальності набувають питання, пов'язані з посиленням педагогічної майстерності вчителя, як умови його підготовки до вирішення нових професійних завдань.

Суспільство, яке не культивує і не береже віковічних надбань культури свого народу, приречене на деградацію, на виродження – воно ніколи не виявить прогресу, не досягне розквіту. Прищепити кожній дитині любов до мистецтва, дати основи його розуміння – важливе завдання сьогодення. Ось чому так хвилює вчителя існуюча недооцінка художнього розвитку, культури та естетичного виховання школярів. Проте розвивати творчий потенціал можна лише по-творчому, захоплюючись самому і захоплюючи дитину мистецтвом, бо саме в дитинстві формується або яскрава людська індивідуальність або безлика, безкрила стереотипність.

Серед великої кількості педагогічних працівників Черкащини саме такою зірочкою, орієнтиром виділяється вчитель обслуговуючої праці Черкаської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 20 Черкаської міської ради Черкаської області Миронюк Катерина Валентинівна.

Актуальність педагогічного досвіду

Суспільство заглибилось в світ інформації, молоді люди почали вважати логічне мислення єдиною гідною сучасної людини, а емоції чимось атавістичним. Відповідно цьому в результаті нерідко одержуємо людину, яка володіє логічним мисленням, але безкрилу, нетворчу. Мистецтво концентрує в собі найвищі зльоти людських думок і переживань, волі й емоцій. Відомий психолог Б. Теплов писав: «Зрозуміти художній твір – означає, перш за все, відчувати, емоційно пережити його і вже на цій основі розмірковувати над ним. З почуття має починатися сприйняття мистецтва, через нього воно має йти, без нього воно неможливе».

Чи часто ви відвідуєте краєзнавчі та художні музеї, галереї народного мистецтва? Чи знають наші учні традиційні ремесла вашого регіону? Очевидно, що ні. Тому, що поряд з очевидною неможливістю відвідування мистецьких закладів, в навчальних установах не вивчають народної мистецької спадщини, оскільки немає такої освітньої дисципліни, а батьки не дають належного культурного виховання своїм дітям.

Будучи членом Національної Спілки майстрів народного мистецтва України, Катерина Валентинівна самостійно вивчає культурні традиції України, зокрема Черкащини, виготовляє вишиті вироби в народних традиціях, впроваджує у своїй практиці методичні прийоми розкриття творчого потенціалу учнів через світ емоційних ставлень до творів народного мистецтва, як під час уроків так і в позакласній діяльності. Вона власним прикладом заохочує учнів до творчої діяльності, виховує естетичні смаки, розвиває природні нахили та здібності, підтримує ініціативність, самостійність, активність, винахідливість.

[Додаток 1]

Технологія впровадження досвіду

Своє завдання як учителя Миронюк К.В. вбачає в тому, щоб донести до свідомості учнів всю красу народного мистецтва, залучити їх до розвитку надбань рідної культури, формувати ціннісне ставлення до українських мистецьких традицій. Для цього застосовує методи музейної педагогіки.

Вчитель справедливо вважає, що народне мистецтво суттєво збагачує духовну пам'ять поколінь та є невід'ємною складовою національної культури, охоплює всі види народної творчості, традиційно притаманні Україні. Воно органічно входить у життя народу протягом усієї його історії. У народній творчості сформовано норми естетичного мислення, кожний рукотворний виріб єдиний та ексклюзивний. Безпосереднє спілкування з творами народного мистецтва активізує людські емоції, розвиває творчу уяву, стимулює фантазію, пробуджує почуття, збагачує образне мислення. Естетична сила мистецтва виявляється не лише у можливості впливати на естетичні смаки та ціннісні орієнтації, але й у здатності будити творчий дух особистості.

Творчі ідеї самі собою не народжуються, а виникають тоді, коли людина відчуває потребу щось змінити, вдосконалити. До творчості людину спонукають як соціальні мотиви, так і її фантазія, мрії. Саме через творчу працю максимально розкривається й опредмечується духовний світ людини і саме в цей світ Катерина Валентинівна намагається ввести дитячу душу.

В основі творчості лежить, як правило, трудова діяльність людини. Художньо-трудова діяльність поєднує побутові та художні потреби людини, ручну працю, естетичне задоволення, колективні або індивідуальні форми виконання. Художньо-трудова діяльність дозволяє досягти цілісної системи «око – думка – рука», поєднати мотиваційну та операційно-технічну сфери особистості, застосувати широко як малюнок, аплікацію, декор, орнамент, так і традиційні та нетрадиційні матеріали, способи їх обробки. Специфічною особливістю художньо-трудової діяльності є подвійна її природа, а саме: ре-

зультати праці втілюють дві взаємопов'язані функції – утилітарну та художньо-естетичну, поєднують у собі гармонію раціонального та естетичного.

Творчий потенціал – це творчі здібності особистості в конкретному виді діяльності. Творчий потенціал розвивається поступово, поетапно, через збагачення творчого досвіду, систематичне спрямування на творчу діяльність, виховання потреби у творчості. Вплив народного мистецтва на розвиток творчого потенціалу особистості обумовлений всією організацією навчально-виховного процесу.

Отже, розвиток творчого потенціалу учнів засобами народного мистецтва має відбуватися в комплексі, а саме: на уроках, під час позакласних заходів, під час відвідування музеїв, виставок, галерей народного мистецтва, майстер-класів, на годинах спілкування з майстрами народної творчості, на гуртках, на особистому прикладі учителя – так справедливо вважає та прагне застосувати в трудовій діяльності Катерина Валентинівна.

Розвиток творчого потенціалу учнів на уроках

Для здійснення поставленої мети, вчитель, народна майстриня спочатку визначає індивідуальні особливості та рівні розвитку творчих здібностей учнів. Для цього пропонує виконати творчі завдання різного рівня складності та обирає такі форми і методи організації навчання, що сприятимуть розвитку творчого потенціалу особистості, формуванню світогляду, реалізації навчальної, виховної та розвиваючої функцій навчання. Вчитель вважає, що саме від методів навчання значною мірою залежить загальний розвиток учнів, якість засвоєння ними знань, набуття вмінь та навичок.

На етапі виготовлення виробу за зразком у 6-9 класах використовує репродуктивні, пояснювально-ілюстративні та проблемні методи навчання. До творчого пошуку спонукає учнів під час оздоблення виробів, пропонує їм самостійно підібрати власні варіанти.

Застосовує індивідуальні, групові, фронтальні форми роботи, створює ігрові ситуації на уроці, сприяє прояву творчої активності учнів.

[Додаток 2]

Вчитель застосовує такі фронтальні форми роботи:

- інтерактивна гра «Ланцюжок»;
- метод «Гірлянда асоціацій»;
- інтерактивний прийом «Займи свою позицію»;
- вправи «Мікрофон», «Незакінчені речення», «Правильна послідовність».

З метою розвитку естетичних поглядів використовує такий методичний прийом, як спонукання учнів до вираження свого ставлення до твору народного мистецтва.

Для активізації емоцій, почуттів учнів широко використовує вправи:

- «Спрямована зорова уява» (учням потрібно уявити образи, розглядаючи певний об'єкт, відчувати текстуру, настрій, запах, звук, гаму кольорів тощо);
- «Оживлення» (ототожнення себе з певним об'єктом мистецтва);
- «Стимуляція почуттів» (активізація спогадів щодо загального враження від екскурсії, виставки, ...).

А широко застосовуваний метод проектів реалізує творчий потенціал учнів під час генерування ідей щодо конструкції, образу, композиційного рішення майбутнього виробу.

На етапі дослідження майстриня ознайомлює учнів із зразками аплікативних та вишитих рушників, традиційним одягом українців, які представлені у Черкаському обласному краєзнавчому музеї, зразками народних ляльок у Галереї народного мистецтва. Учні спочатку сприймають твори мистецтва, виявляють естетичне ставлення, аналізують та оцінюють досягнення національної та світової культури, лише після цього обирають об'єкт проектування, виконують ескіз майбутнього виробу, пропонують варіанти естетичного оформлення.

На етапі виготовлення виробу під керівництвом Катерини Валентинівни учні на практиці застосовують свої знання, уміння та особистий досвід, виконують технологічні операції, передбачені технологічним процесом і тим самим формують власну проектно-технологічну компетентність.

Варіативність навчальної програми дозволяє обирати ті модулі, які будуть найкраще сприяти розвитку творчих здібностей учнів. Для кожного класу майстриня підбирає такі об'єкти праці, які б відповідали традиціям народного мистецтва, зацікавили дітей і не повторювались у 5-8 класах, а саме:

- 5 клас – лялька-мотанка;
- 6 клас – вишита подушечка для голок;
- 7 клас – традиційний рушник середньої Наддніпрянщини;
- 8 клас – вироби декоративно-ужиткового мистецтва.

[Додаток 3]

Презентацію результатів проектної діяльності учнів вчитель завжди проводить у невимушеній, святковій атмосфері. Це – «Українські вечорниці», «Свято рушника», «Різдвяні зустрічі», «Пасхальний сувенір», «Веселий ярмарок». Під час таких заходів учні долучаються до народної творчості та культури рідного краю, проявляють свої таланти, творчий потенціал.

[Додаток 4]

Розвиток творчого потенціалу учнів під час проведення позакласних заходів

Катерина Валентинівна, як член Національної Спілки майстрів народного мистецтва України, вивчає твори декоративно-ужиткового мистецтва, відтворює зразки традиційних вишивок у своїх виробах. Особистим прикладом заохочує учнів до вивчення культури свого краю, розширює їх кругозір, виховує повагу до національної спадщини.

Вона впевнена, що сприятливі умови для розвитку творчості дітей найповніше створюють позакласні заходи, а атмосфера музеїв, галерей народно-

го мистецтва сприяє пробудженню творчих нахилів та талантів. Тому її учні беруть активну участь у заходах, які проводяться в Черкаському обласному краєзнавчому музеї та в Галереї народного мистецтва м. Черкаси.

Проводячи екскурсії до музею вчитель розвиває в учнів любов до народного мистецтва, стимулює їх натхнення. Під її керівництвом учні провели позакласні заходи «Ніч в музеї», «Ретро-ялинка», «Етно-ялинка», під час яких навчилися виготовляти традиційні новорічні іграшки.

Організація виставок, участь у конкурсах дає можливість створити вироби, які не передбачені навчальною програмою. Учні 5-11 класів, які навчає та виховує Миронюк К.В., досліджують зразки традиційних писанок та виготовили вироби до міської виставки «Пасхальна композиція». А завдяки проведеному майстер-класу в рамках акцій «Розмалюй писанку», учні долучились до таємниці розпису традиційної писанки. Участь у міському екофестивалі «Збережи та прикрась», в номінації «Краса з нічого», до участі в яких активно залучає вчителька своїх вихованців, розкриває творчі здібності в учнів до створення нових речей, використовуючи старі.

Спілкування з майстрами народної творчості розширює знання з предмета, розвиває творче мислення, вдосконалює вміння та навички, набуті в процесі предметно-перетворювальної діяльності.

Проведення вчителем предметних тижнів, під час яких учні проводять майстер-класи для інших дітей, сприяє вдосконаленню вмінь та навичок юних майстринь, розвитку власної скарбниці творчих ідей.

[Додаток 5]

Використання інформаційно-комунікаційних технологій для розкриття творчого потенціалу учнів

Використання інформаційно-комунікаційних технологій дає змогу інтенсифікувати навчально-виховний процес, подати новий матеріал у необхідному обсязі, закріпити набуті знання, показати процес створення виробу,

ознайомити з новими технологіями та сприяє формуванню інформаційно-комунікаційної компетентності.

З цією метою вчитель створює мультимедійні презентації, які застосовує на різних етапах уроку. Це дає можливість унаочнити заняття, показати вироби та технологічний процес їх виготовлення, поставити творче завдання та перевірити його виконання.

[Папка Додаток 6]

Застосування Інтернет-технологій для поширення власного досвіду

З метою популяризації власних педагогічних знахідок серед учительського загалу, залучення учнів до розвитку надбань рідної культури, Катерина Валентинівна створила низку сайтів для учителів обслуговуючої праці та учнів, на сторінках яких щедро ділиться своїми творчими надбаннями, має сторінку на каналі YouTube для демонстрації власних майстер-класів:

1. <http://tehnologi.at.ua/>
2. <https://sites.google.com/site/zerkalozizni/>
3. <http://masterstvok.blogspot.com/>
4. <https://www.youtube.com/user/kamir2008k>

Сайт «Технології творчості» вже став дуже популярним та знаним в учительському середовищі. На даний час він має вже близько 67 тисяч відвідувань сторінок та постійно поповнюється новими матеріалами.

[Додаток 7]

Заключне слово

Реалізуючи власну методику розвитку творчого потенціалу учнів засобами народного мистецтва Миронюк Катерина Валентинівна має певні здобутки:

- покращені досягнення учнів (призові місця на олімпіадах, конкурсах, виставках);
- нагороди (грамоти, дипломи, подяки);
- стала дипломантом III етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року - 2014»;
- її випускники все частіше обирають професію дизайнера одягу.

[Додаток 9]

Обдарована особистість, прекрасний педагог Катерина Валентинівна має яскраво виражений індивідуальний творчий потенціал, володіє ефективними засобами розвитку дітей засобами народного мистецтва.

Використання нею елементів музейної педагогіки у навчально-виховному процесі сприяє формуванню ключової загальнокультурної, міжпредметної естетичної, предметної мистецької та проектно-технологічної компетентностей учнів, відповідно до вимог Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти.

Без сумніву, впровадження її досвіду у навчальних закладах сприятиме забезпеченню культурного розвитку учнів та формуванню соціально зрілої творчої особистості.

Додаток 1

Фронтальні та групові форми роботи

Інтерактивна гра «Ланцюжок»

Використовується при вивченні блоку інформації й повторенні вивченого. Застосування цього методу дає змогу учням взяти участь у переданні своїх знань однокласникам, уяснити загальну картину понять і фактів, що їм необхідно вивчити на уроці, а також викликає певні питання й підвищує інтерес до навчання.

Алгоритм роботи.

Учні читають запропонований учителем текст. Потім кожен по черзі має поставити запитання до тексту і водночас дати відповідь одним словом на поставлене йому запитання. Виграє той, хто поставить найцікавіше запитання і дасть найвдалішу відповідь. Перше запитання ставить учитель. Потім перший учень відповідає на питання і пропонує запитання другому учню, другий відповідає та ставить питання третьому тощо.

Інтерактивний метод «Гірлянда асоціацій»

Стратегія навчання, яка спонукає учнів вільно думати й відкрито висловлюватися на певну тему, спрямована на стимулювання мислення про зв'язки між окремими поняттями.

Алгоритм роботи.

На початку роботи учитель визначає одним словом тему, над якою буде проводитись робота, а учні згадують все, що виникає в пам'яті стосовно цього слова. Спочатку учитель фіксує відповіді у вигляді своєї «гірлянди», потім обирає ті, які найкраще підходять до змісту цього поняття. Даний метод універсальний, бо може використовуватися під час вивчення будь-якої навчальної дисципліни і на всіх етапах уроку.

Інтерактивний прийом «Займи свою позицію»

Такий вид діяльності допоможе з'ясувати, які позиції і думки можуть існувати щодо спірного питання. Також надається можливість висловитися кожному, продемонструвати різні думки по темі, обґрунтувати свою позицію, знайти і висловити найбільш переконливі аргументи, порівняти їх з аргументами інших. Якщо вас переконали, ви можете перейти на іншу позицію в будь-який час та дати оцінку висловлюванням інших учнів.

Алгоритм роботи.

- вчитель називає тему та пропонує висловити свою думку з досліджуваної теми;
- вам потрібно стати біля того плаката ("так", "ні", "не знаю"), який відповідає вашій позиції;

- підготуйтеся до обґрунтування своєї позиції, чому саме її ви обрали: самостійно або в групі своїх однодумців підберіть кілька найбільш сильних аргументів, які можуть переконати інших у вашій правоті, висловте свої аргументи класу;
- уважно вислухайте позиції та аргументи інших;
- якщо після обговорення дискусійного питання ви змінили точку зору, то можете перейти до іншого плаката і пояснити причину свого переходу, а також назвати найбільш переконливу ідею чи аргумент протилежної сторони.

Вправа «Мікрофон»

«Мікрофон» надає можливість кожному сказати щось швидко, по черзі, відповідаючи на запитання або висловлюючи свою думку чи позицію. Правила проведення такі:

- говорити має тільки той, у кого «символічний» мікрофон;
- подані відповіді не коментуються і не оцінюються;
- коли хтось висловлюється, інші не мають права перебивати, щось говорити, викрикувати з місця.

Вправа «Незакінчені речення»

Цей прийом часто поєднується з «Мікрофоном» і дає можливість працювати над формою висловлення власних ідей, порівнювати їх з іншими. Дає присутнім змогу долати стереотипи, вільніше висловлюватися щодо запропонованих тем, відпрацьовувати вміння говорити коротко, але по суті й переконливо.

Алгоритм роботи.

Відповідь учня – це продовження незакінченого речення типу: «можна зробити такий висновок...», «я зрозумів, що...»

Вправа «Правильна послідовність»

Ця вправа дає можливість перевірити рівень засвоєння знань учнів з певних технологій, розвиває увагу, здатність аналізувати та систематизувати навчальний матеріал.

Алгоритм роботи.

На картках записані етапи виготовлення виробу, необхідно розмістити їх у правильній послідовності.

Вправа «Оживлення»

Ототожнення себе з певним об'єктом мистецтва сприяє активізації емоцій, почуттів, розвитку образного мислення.

Вправа «Спрямована зорова уява»

Вправа використовується з метою активізації емоцій, почуттів учнів. Оскільки мислення правої півкулі відбувається не через слова, а образи, метафори і символи, учням можна запропонувати уявити образи, розглядаючи певний об'єкт: відчутти запах, звук, смак, гаму кольорів, настрій, відчутти текстуру.

Вправа «Стимуляція почуттів»

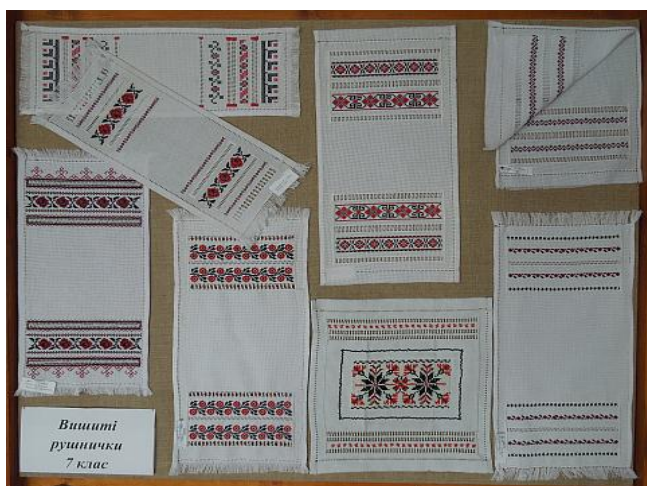
Вправа використовується з метою активізації спогадів учнів щодо загального враження від екскурсії, виставки. Учні виражають свої емоції, почуття, ціннісне ставлення до побаченого та почутого.

Додаток 3

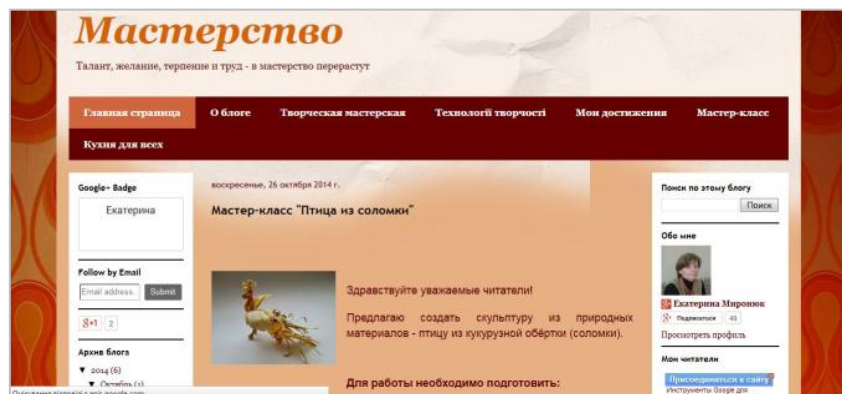

Додаток 5

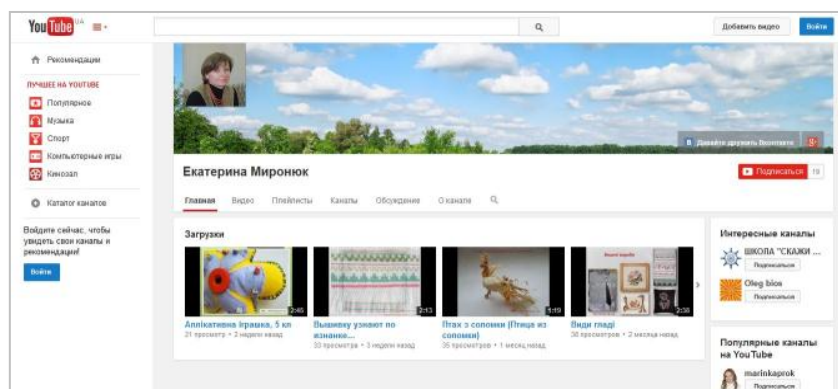

<http://tehnologi.at.ua/>

<https://sites.google.com/site/zerkalozigni/>

<http://masterstvok.blogspot.com/>

<https://www.youtube.com/user/kamir2008k>

Додаток 9

tehnologi.at.ua 2013

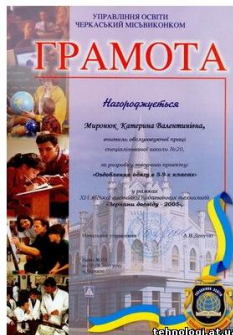
tehnologi.at.ua 2013

tehnologi.at.ua 2013

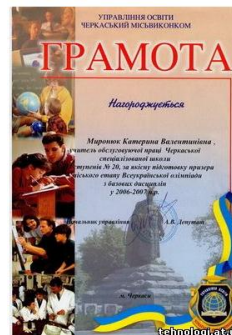
tehnologi.at.ua 2013

tehnologi.at.ua 2007

tehnologi.at.ua 2013

tehnologi.at.ua 2007

tehnologi.at.ua 2006

tehnologi.at.ua 2013

tehnologi.at.ua 1996

tehnologi.at.ua 2013

tehnologi.at.ua 2012

